

זהר חדש

פרשת לך לך

מאמר לך לך מארצך

(א) לך לך. רבי יהודה פתח, (א) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. א"ר יהודה, בא וראה, כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו, ולהתעסק בתורתו יומם ולילה. שמעלת התורה למעלה מן כל המעלות.

(ב) דא"ר יהודה, תרין טבין רברבין אית באורייתא, חיים, ועותרא. דכתיב, (א) אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. א אמר רב פפא, אלין תלתא הוו. א"ל רבי יהודה, כבוד בכלל העושר הוא. דמאן דאית ליה עותרא, אית ליה יקרא. ובמה יזכה האדם לכל. בשביל התורה. ב

(ג) א"ר יהודה, ת"ח, אין בכל לילה ולילה, שאינו אוחו מטטרו"ן שר הפנים, כל נשמתן של ת"ח, העוסקים בתורה לשמה, ומראה אותן לפני הקב"ה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שיר ב) הקסה"ז אות ד. (ב) (משלי ג) וישלח לה צ"ב. א נ"א ל"ג מן אמר רב פפא עד כבוד בכלל וכתוב וכבוד בכלל (קראקא). ב בדפו"י כתבו בכאן שי"ך מעשה של ר' יוסי בן סו"י שנדפס בפרשת לך לך. ג נ"א דא"ר (קראקא).

לך לך מארצך

הסולם

מאמר

(ב) דא"ר יהודה תרין וכו': שאר"י, שני דברים טובים גדולים יש בתורה, שהם חיים ועושר. שכתוב, אורך ימים בימינה. בשמאלה עושר וכבוד. אמר רב פפא, אלו הם שלשה. כי יש ג"כ כבוד. א"ל ר' יהודה, כבוד הוא בכלל העושר, כי מי שיש לו עושר יש לו כבוד. ובמה יזכה האדם לכל זה. הוא בשביל התורה.

(ג) א"ר יהודה ת"ח וכו': (א"צ פירוש). שנאמר

מדרש הנעלם

מאמר לך לך מארצך

(א) לך לך. ר' יהודה וכו': לך לך. ר"י פתח, הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. א"ר יהודה, בוא וראה, כמה יש לו לאדם להכשיר מעשיו לפני בוראו, ולעסוק בתורתו יומם ולילה, כי מעלת התורה היא למעלה מכל המעלות. (דפו"י דף כ"ד טור א')

וממתינים מלאכי השרת, ודוממים מלומר שירה, עד י שיתכנפו נפשות הצדיקים עמהם, ה ויזמרו ביחד לאל עליון.

ד) שנאמר הנצנים נראו בארץ, אלו העוסקים בתורה לשמה. עת הזמיר הגיע, ו אז הוא עת לזמר לבוראם ביחד. וקול התור נשמע בארצנו, זה מטטרון, הבא לאסוף נשמתן של צדיקים, לזמר ליוצרם בכל לילה ולילה, שנאמר ו יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. מהו בכבוד. א"ר יהודה זה מטטרו"ן.

ה) א"ר יעקב בר אידי, כל נשמותן של צדיקים, נגזרו מתחת כסא הכבוד, לנהג את הגוף, כאב י המנהיג את הבן. כי בלתי הנשמה, לא יוכל הגוף להתנהג, ולא לדעת ולעשות רצון בוראו. דהא א"ר אבהו, הנשמה היא מורה ומלמדה לאדם, ומחנכתו בכל דרך ישר.

ו) ובשעה ששולח הקב"ה אותה ממקום הקודש, מברך אותה בשבע ברכות. הה"ד, ויאמר ה' אל אברם, זו היא הנשמה, שהיא א"ב, ללמד את הגוף, ור"ם עליו, ה שממקום רם ונשא באה. ומה אומר לה. לך לך מארצך וממולדתך, ו מדירתך, וממקומך, ומהנאתך. ומבית אביך, א"ר יעקב, זו היא אספקלריא המאירה. אל הארץ אשר אראך, כלומר לגוף פלוני, לגוף קדוש. לגוף ישר.

ז) ועם כל דא, ואברכה מברכך, אותם הנוהגים עמך מדות טובות, מדות ישרות. אותם המברכים אותי בשבילך, ואומרים כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי. ומקללך אאור, אותם המקללים אותך, ומקלקלים * מעשיהם ודרכיהם.

ח) וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. כיון שנתברכה בשבע ברכות הללו, מה כתיב. וילך אברם. ו זו היא הנשמה, שהיא אב לגוף. ורם ממקום הרמים. כאשר דבר אליו ה', להכנס באותו הגוף שנצטוו להנהיגו וללמדו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (תהלים קמט) אחרי לה צ"כ. ד) (בראשית יב) לך ד ג"א שיכנסו (קראקא). ה ג"א ויאמרו (דפוסים הראשונים). ו ג"א ליג או הוא עת (קראקא). ז ג"א הנוהג (קראקא ובכל הדפוסים בשם ג"א). ח ג"א ממקום (קראקא). ט ג"א לא גרסינן מירתך וממקומך ומהנאתך (קראקא). י ג"א מוסיף כי זו (קראקא).

לך לך מארצך

הסולם

פאמר

ד) שנאמר הנצנים נראו וגו' : (א"צ פירוש).
ה) א"ר יעקב בר אידי וכו' : (א"צ פירוש).
ו) ובשעה ששולח הקב"ה וכו' :
ובשעה ששולח אותה הקב"ה ממקום הקודש, מברך אותה בשבע ברכות. ויש, ויאמר ה' אל אברם, זו היא הנשמה הנקראת אב רם. כי היא אב ללמד את הגוף, ורם עליו, כי ממקום רם ונשא היא באה. ומה אומר לה ה'. לך לך (דפוס ידף כי שר א' י) שיר ב)

(ט) אמר רבי יעקב, ראה מה כתיב ביה, כיון שבאה ליכנס כ בגוף, וילך אתו לוט, זהו יצר הרע, המזומן ליכנס עם הנשמה ביחד כיון שנולד אדם. ומנין שנקרא יצר הרע כך. שנאמר, ^א כי יצר לב האדם רע מנעריו, וזהו לוט שנתארר בעולם.

(י) ואזלא הא, כי הא דא"ר יצחק, הנחש שהשיא לחוה, הוא יצה"ר. וראינו שנתקלל, שנאמר ^א ארור אתה מכל הבהמה, ולפיכך נקרא לוט. שבשעה שהנשמה בא ליכנס בגוף, מיד וילך אתו לוט, שהוא מזומן ליכנס עמו, ולהשטין לאדם, ולהיות מקטרג להנשמה.

(יא) א"ר יעקב בר ר' אידי, מנין מה שאמרנו, שהוא משל על הנשמה. ממה דכתיב אח"כ, ^א ויקח אברם את שרה אשתו, זהו הגוף. ^ב ואת לוט בן אחיו, זהו יצה"ר, שהוא בן אחיו, משותף ונדבק עם הגוף. ואת כל רכושם אשר רכשו, אלו מעשיהם. ויצאו ללכת ארצה כנען, כולם מדובקים ללכת בהבלי העולם, הולכים אחרי בצעם ^א והרהורים.

(יב) ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה, בכל מקום שזה מתאוה, הנשמה עמו. והכנעני אז בארץ, זו התאוה, שהיא דבקה בגוף.

(יג) כיון שפוקד הקב"ה מעשיהם, ומוציא הנשמה מן הגוף, הנשמה רוצה לעלות למעלה, ראה מה כתיב בה. ^א וילך למסעיו מנגב ועד בית אל, ^ב ורצונה לחזור אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. א"ר יעקב, אהלה כתיב בה"א, ואזי היא עומדת בין בית אל ובין העי, בין לעלות למעלה, ובין לירד למטה.

(יד) זכתה עולה אל מקום המזבח, ^א אשר עשה שם בראשונה, ^ב מקום אשר מיכאל השר הגדול מקריב נשמתן של צדיקים. ויקרא שם אברם בשם ה', הנשמה נותנת שבח והודאה בירושלים של מעלה, שזכתה לאותה המעלה. ^א ואם ^ב לא זכתה, מה כתיב. ^א ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, דוחין אותה ^ב והולכת עד שסובבת כל העולם עד שתקבל עונשה.

(טו) א"ר יהודה, הצדיקים מה הם עושים אם בא ליטהר, אפילו יצה"ר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (בראשית ח) לך קא צ"ו וישב מז צ"ג. (ז) (שם ג) כ נוסח אחר ל"ג כגוף (דפוסים הראשונים). ל בדפוס נח קו צ"ב. (ח) (שם יב) לך כ צ"ב. (ט) (שם יג) ב"ב קראקא חסר מן ואת עד ואת. מ נ"א ירהורם קמ צ"ב. י (שם) לך לג צ"ג. (כ) (שם יב) שם ל צ"א. (דפוסים הראשונים). נ נ"א ורוצה (קראקא). ס נ"א ל"ג מן מקום עד ויקרא (קראקא). ע נ"א ל"ג ואם (דפוסים הראשונים). פ נוסח אחר ולא (ווינצ'א). צ נוסח אחר לא גרסינן והולכת (קראקא).

לך לך מארצך

הסולם

מאמר

(ט) אמר רבי יעקב זכו': (אין צריך פירוש).	(יג) כיון שפוקד הקב"ה וכו': (א"צ פירוש).
(י) ואזלא הא כי וכו': (אין צריך פירוש).	מה
(יא) א"ר יעקב בר ר' אידי וכו': (א"צ פירוש).	(יד) זכתה עולה אל מקום וכו': (א"צ פירוש).
(יב) ויעבר אברם בארץ וגו': (א"צ פירוש).	(טו) א"ר יהודה, הצדיקים וכו': (א"צ פירוש).

(דפ"י דף כ"ד טור ב')

פ הבא ר לקטרגו, נשמתו מסייעת אותו. שנאמר ז ויאמר אברם אל לוט, ה הנשמה אומרת ליצה"ר, אל נא תהי מריבה בני ובניך.
 טז) מה עושה הצדיק הזה. הולך לבה"מ, קורא ושונה, ומקטרג ליצה"ר, ואומר לו הלא כל הארץ לפניך, הפרד נא מעלי. סגי אין אית בעלמא, ה דאת יכול לון, מן קדם דאבאישו עובדיהון. אם השמאל ואימינה, אם אתה רוצה להשמאל אותי, אני אימין, אלך לצד ימין, שלא אטה אשורי ימין ושמאל. ואם הימין ואשמאילה, אע"פ שאראה שהיא טובה עצתך, אעשה הפך רצונך ותאותך.

יז) * ואמר רבי בו, יצה"ר מהו עושה באותה שעה, שהוא רואה שלא נעשתה עצתו, מה כתיב ביה. מ ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן, לאותם הרשעים שלא יקטרגו עמו, ובשביל זה הדרך ויפרדו איש מעל אחיו. ואז הנשמה מה כתיב בה. ואברם כבד מאד, בכל מעשים טובים נ וישרים בתורה ומצות.

זהר חדש

יח) ** ב ת"ח, קב"ה מגן לצדיקיא, דלא ישלטון בהון בני אנשא, וקב"ה אגין על אברהם, דלא ישלטון ביה ובאנתתיה.
 יט) ת"ח, שכינתא לא אתעדי מעם שרה. בההוא ליליא, אתא פרעה למיקרב בהדה. אתא מלאכא, ואלקי ליה. כל אימת דהוה שרה אמרה אלקי, הוה מלקי. כ) ואברהם הוא אתקיף במאריה, דהא שרה לא נ יהון יכלי לשלטאה עלה. הה"ד, א וצדיקים ככפיר יבטח. והכא נסיונא ד היא, דלא הרהר אברהם אבתריה דקב"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (שם יג) שם לה צ"א. ח) (שם) שם כד צ"א. ק נ"א בא (דפוסים הראשונים). ר נ"א לקטרג (קראקא).
 ט) (משלי כח) שם נא צ"א. ש נ"א ל"ג הנשמה אומרת ליצה"ר. ת נ"א דתיכול (קראקא). א נ"א ל"ג וישרים בתורה ומצות (קראקא).
 ב בדפוסים ישנים כתבו דף פ"ב ע"א. ג נוסח אחר הו יכלין (דפוסים הראשונים). ד נוסח אחר הוה (קראקא).

לך לך מארצך

הסולם

מאמר

טז) מה עושה הצדיק וכו': (א"צ) יט) ת"ח שכינתא לא וכו': בוא וראה, השכינה לא זזה מעם שרה. בלילה ההוא, בא פרעה לקרב אליה, בא המלאך והכהו. בכל פעם שאמרה שרה הכה, היה מכה.
 פי' (פירוש).
 יז) ואמר ר' בו יצה"ר וכו': (א"צ) פי' (פירוש).

זהר חדש

יח) ת"ח קב"ה מגן וכו': בוא וראה הקב"ה הוא מגן לצדיקים, שלא ישלטו בהם בני אדם. והקב"ה הגין על אברהם, שלא ישלטו בו ובאשתו.
 כ) ואברהם הוא אתקיף וכו': ואברהם היה מתחזק באדונו, ששרה, לא יהיו יכולים לשלוט עליה, ז"ש, וצדיקים ככפיר יבטח. וכאן היה נסיון לאברהם. שאברהם לא הרהר אחר הקב"ה.

אמר

(דפו"י דף כ"ד טור ב' * טור ג' ** טור א')

כא) אמר רבי, ת"ח דבג"כ, לא פקיד ליה קב"ה לנחתא למצרים. אלא הוא מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה כך, ולבתר אצטער על אנתתיה. ה ע"כ.

מאמר וישמע אברם כי נשבה אחיו

כב) * (ט) וישמע אברם כי נשבה אחיו, ר' תנחום פתח, קמתי אני לפתוח לדודי כו' (ט) ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו. א"ר תנחום, בא וראה כמה יש לו לאדם ליטהר מעונותיו, בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו, בטרם יסתם הדרך. שנאמר, (ט) דרשו ה' בהמצאו וגו'. יש עתים שהוא קרוב, ויש עתים שהוא רחוק.

כג) ומי א"ר תנחום הכי, והא כתיב (ז) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. אמר, האי קרא מסייע ליה. משמע דכתיב לכל אשר יקראוהו באמת. ועם כ"ז מאי כתיב. רצון יראיו יעשה.

כד) משל למלך, דהוה יתיב, ואתא ב"נ וצוח קמיה, אצית מלכא כל מה דאמר, ולא אתיב ליה, הוא צוח, ומלכא אצית ושתיק. אזל ההוא ו גברא.

כה) אמרו ז' משמשהי קמי מלכא, מרנא, למה לא אתיבת להאי מסכינא מדעם. אמר להו, שמעית כל מה דאמר, ואצית ליה, אבל הוא חייבא קמאי, וליתוהי כדאי למעבד רעותיה, דהא אמרו ליה ולחברוהי ח זמנין סגיאיין מן שמי, דלא יהוון בישין, וייתון קמאי ואעביד עמהון טבא, ולא אשגחו בי, כען לית אנא משגח ט בהון.

חלופי גרסאות

ה בפרו"י כתבו כאן א"ר יצחק וכו'. ו ג"א ל"ג גברא (קראקא). ז ג"א קמי מלכא משמשהי (דפוסים הראשונים). נ"א משמשהי (קראקא). ח ג"א ל"ג זמנין סגיאיין (קראקא). ט ג"א להון (קראקא).

מסורת הזהר

ט (בראשית יד) שם לו צ"א. ט (שיר ה) וישלח נט צ"ו. פ (ישעיה נה) וירא סא צ"ד. צ (תהלים קמה) משפטים קכד צ"ת ז"ח כט ט"ב ש"ד עט ט"ד שני"א פה ט"ד שי"א.

וישמע אברם כי נשבה אחיו

כד) משל למלך דהוה וכו' : משל למלך שהיה יושב, ובא אדם וצעק לפניו. הקשיב המלך לכל מה שאמר, ולא השיב לו. הוא צעק, והמלך הקשיב ושתק. הלך האדם.

כה) אמרו משמשהי קמי וכו' : אמרו משרתיו לפני המלך. אדוננו, למה לא השבת לאותו העני כלום. אמר להם שמעתי כל מה שאמר, והקשבתי אליו, אבל הוא חייב לפני, ואינו כדאי שיעשה לו רצוננו. כי אמרו לו ולחבריו הרבה פעמים משמי, שלא יהיו רעים, ויבואו אלי ואעשה עמהם טוב, ולא הביטו אלי, עתה איני מביט עליהם.

הסולם

מאמר

כא) אמר רבי ת"ח וכו' : א"ר בוא וראה, כי משום זה לא צוה אותו הקב"ה שירד למצרים, כמו שצוה את יעקב, אלא הוא בעצמו ירד, הוא, כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, שאמר לו את זה, ואח"כ נצטער על אשתו.

מאמר וישמע אברם כי נשבה אחיו

כב) וישמע אברם כי נשבה אחיו : (א"צ פירוש).

כג) ומי א"ר תנחום הכי וכו' : (א"צ פירוש).

(דפו"י דף כ"ד טור ב' * טור ג')

(כו) כך הוא הקב"ה, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ושומע להם. אבל למי שהוא עושה רצונו, להאי . כתיב, (ז) רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

(ז) א"ר חלבו אמר רב הונא, ממי אתה למד. ממשה רבינו ע"ה. דכתיב (ח) ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה, רבש"ע לית אנן צריכין למלאך, ולא לשרף, ולא לשר, כ מאי שינויא יהא לנא מן האומות, להם שר, ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו', ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך הלא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

(ח) א"ר יהודה, מאי הוה דעתיה דמשה, דלא קביל ליה למלאכא. אלא, אמר משה ידענא בהון בישראל, דאינון חייביא וקשי קדל, אלמלי יתמסרון למלאכא, וכל שכן , למי שהוא מדת הדין, לא ישתיר משנאיהון דישראל שריד ופליט.

(ט) דא"ר יהודה, בכל מקום ה' מדת רחמים. אמר משה, רבש"ע, אתה אמרת שמצאתי חן בעיניך. (ט) ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך ילך נא אדני בקרבנו דהוא מדת רחמים.

(ל) א"ל למה. א"ל, כי עם קשה עורף הוא וסלחת. ישראל סרבנין, טרחנין הם, כיון שחוטאים יש ביד המלאך לעשות דין, ולא לעשות סליחה ומחילה.

מסורת זוהר חלופי גרסאות

(ז) (שם) וישב עה צ"א. (ז) (שמית לג) משפטים י ג"א ל"ג כתיב (קראקא). כ ג"א ל"ג מן מאי עד אבל קטד אות תקנו. (ט) (שם לד) שם קפה צ"ו. (קראקא). ל ג"א ל"ג למי (דפוסים הראשונים). ו"א עמנו (קראקא).

מאמר הסולם וישמע אברם כי נשבה אחיו

(כו) כך הוא הקב"ה וכו' : כך הוא הקב"ה, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ושומע להם. אבל מי שעושה רצונו עליו כתוב, רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

(ז) אמר ר' חלבו וכו' : ארי"ח אמר רב הונא, ממי אתה למד. ממשה רבינו עליו השלום, שכתוב, ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה, רבנו של עולם, אין אנו צריכים למלאך, ולא לשרף, ולא לשר, איזה שינוי יהיה לנו מן האומות. להם שר, ולנו שר. אבל ונפלינו אני ועמך וגו'. ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך, הלא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

(ח) א"ר יהודה מאי וכו' : ארי"י מה היתה דעתו של משה. שלא קבל את המלאך. אלא אמר משה. אני יודע בהם, בישראל. שהם (דפוסים) דף כ"ד טור ג')

מדרש לך לך הנעלם ז

אבל אתה רחום וחנון, היכולת והכח בך, ורחמיך רבים, וסלחת לעונינו ולחטאתנו. ונחלתנו. מה שאין רשות לשום מלאך לעשות כן.

מאמר פתחי לי פתח של תשובה

לא) א"ר שמעון, רחמנותו של הקב"ה אצל כנסת ישראל, הה"ד n פתחי לי, פתח של תשובה, למען n תזכי לכל טוב שבעולם. שראשי נמלא טל, זהו ראש העולם. קווצותי רסיסי לילה, זהו קצה העולם. כלומר, ראש העולם וקצהו, מלאתי כל טוב בשבילך, o ולא פתחת לי באותו זמן. ולאחר כן כשהציק לה מה כתיב, a) קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו.

לב) דבר אחר קמתי אני לפתוח לדודי, זו היא הנשמה, אצל הגוף, בעוד * שהנשמה בגוף, אינם רוצים להעיר דרכי התשובה. א"ר פנחס, בשעה שהנשמה רוצה לצאת מן הגוף, מתחרטת למה לא שבה בתשובה עד שיצאה מן הגוף, ונשאר הגוף ככלי אין חפץ בו.

לג) וא"ר פנחס, כל שבעת הימים נפשו מתאבלת עליו. ואומרת קמתי אני לפתוח לדודי, תדע לך, בעוד שהנשמה בגוף, והגוף עומד בכת, היא, תשובה מעלייתא, ולא בשעתא דלא יכיל.

לד) כדא"ר פנחס, משל למה"ד, לאדם העומד על שולחנו, והיה רעב ותאב לאכול, ובעוד שהיה אוכל, עמד עני על הפתח, שאל ממנו להאכילו, ולא החזיר לו פנים, הלך אותו העני בפחי נפש.

לה) לאחר שעה, הגישו עוד לפניו לאכול, היה בטנו מלא מכל, כיון שראה שאינו יכול לאכול עוד, אמר תנו לו לזה העני. היה חכם אחד עומד עליו,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח) (שיר ה) וירא קב צ"ה. א) (שם) וירא כה צ"ב. n נ"א מוסיף וגו' פתחי לי פתח (מונקאטש). n נ"א תוכה (קראקא). o נ"א לא פתחה זמן לאחר כן (קראקא) n"א לא פתחה כ"י באותו (חינצ'א).

פתחי לי פתח של תשובה

הסולם

מאמר

לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו. מה שאין רשות לשום מלאך לעשות כן.

מאמר פתחי לי פתח של תשובה

לב) דבר אחר קמתי וכו': (א"צ פירוש).

לג) וא"ר פנחס כל וכו': (א"צ פירוש).

לד) כדא"ר פנחס משל וכו': (א"צ פירוש).

לה) לאחר שעה הנישו וכו': (א"צ פירוש).

לא) א"ר שמעון רחמנותו וכו': א"ר. ראה רחמיו של הקב"ה לכנסת ישראל. ז"ש פתחי לי, פתח של תשובה. למען תזכי לכל טוב שבעולם. שראשי נמלא טל, זהו ראש העולם. קווצותי רסיסי לילה, זהו קצה העולם. כלומר מן ראש העולם ועד קצהו מלאתי כל טוב בשבילך, ולא פתחת לי באותו (דפ"י דף כ"ד ט"ו ג' * ט"ו ד')

א"ל שוטה, אלו יכילת לאכול לא נתת לו, עתה שאין בך כח לאכול יותר אתה נותנו לעני.

(לו) כך הוא האדם בעה"ז, הולך בהבליו רעב לאכול ולהרויח ממון, בא העני שהוא היצר הטוב, ושאל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה, ולעסוק בתורה, ואינו רוצה, מפני שהוא רעב יותר להרויח ממון.

(לז) לאחר זמן תופסין אותו בקולר, כשרואה שאינו יכול להרויח יותר, אומר אחזור בתשובה. שמא יתנו לו שעה לכך, או שמא לא יתנו לו. א"ל הקב"ה, שוטה, עכשיו שאינך יכול עוד להרויח יותר פ את אומר אחזור בתשובה, דאלו היית יכול פ להרויח עוד לא היית חוזר בתשובה, בעודו כך יצאת נשמתו. (לח) וא"ר זריקא, רב דמן חברייא אלישע בן אבויה הוה, ולא יהבו ליה רשותא למהדר בתשובה, דנפקא ההוא קלא. ואמר בשעתא דהוה מת, כל אורחין ושבילין מלעילא ומלרע יתסתמון מההוא גברא, דלא ייתי לעלמא דאתי. אריב"ל, למה לן כולי האי, ר ב וזכור את בוראך כו' עד אשר לא יבואו ימי הרעה.

מאמר ב' וישמע אברם כי נשבה אחיו

(לט) וישמע אברם כי נשבה אחיו. רבי אבא פתח, כנגד יצר הרע כדאיתא לעיל. ה הא תנינן, כיון שנפרד יצר הרע מן הגוף של צדיק לאיזה מקום הולך, למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו. (מ) מאי משמע. דכתיב ט ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום ואנשי סדום רעים וחטאים וגו', למקום רשעים וחטאים, ה שם שם אהלה לשבת. יצה"ר א שם מהו עושה. חוטא ב עמם, ומחטיא, עד שנשבה בעונותיו ונלכד.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב (קהלת יב) מקץ סו צ"א. ג (בראשית יד) לעיל אות כב צ"ס. ד (בראשית יג) לך לה צ"ג. ע מחזיר לו פנים (חינציא). פ נ"א ל"ג. את (קראקא). ז בדפוס קראקא חוזר פעם ב' שמא יתנו לו והוא כפל לשון וט"ס ק נ"א ל"ג להרויח עוד (דפוסים הראשונים). ר ג"א מוסיף דכתיב וזכור (מונקאטש). ש נ"א ל"ג הא (קראקא). ת נ"א ל"ג שם (קראקא). א נ"א ל"ג שם (קראקא). ב נ"א ל"ג עמם (קראקא).

מאמר הסולם פתחי לי פתח של תשובה

(לו) כך הוא האדם וכו': (א"צ פירוש). (לז) לאחר זמן תופסין וכו': לאחר זמן תופשים אותו בסוגר. דהיינו שנחלש כחו. וכו' (א"צ פירוש). קולר הוא תרגום סוגר (יחזקאל י"ט ט').

(לח) וא"ר זריקא, רב וכו': ואר"ז, גדול מן החברים. הוא אלישע בן אבויה, ולא נתנו לו רשות לחזור בתשובה. שיצא אותו קול. ואמר, טובו בנין שובביט חוץ מאחר (חגיגה ט"ו). ואמר בשעה שהלך למות, כל ידפו"י דף כ"ד טור ד')

(לט) וישמע אברם כי נשבה וגו': (א"צ פירוש). (מ) מאי משמע דכתיב וכו': (א"צ פירוש).

ונשמת

מא) ג ונשמת הצדיק ד מה הוא עושה. וישמע אברם זו היא הנשמה, ה כי נשבה אחיו, זה יצה"ר. וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלו הם הצדיקים המחונכים במצות, ובדרך הטוב, כדקאמר רבי אבהו, כיון שרואה הצדיק ו דהרשע נעזב ונלכד בעונותיו, הולך ז לאחוז בו, אולי יחזירהו ח בתשובה, ומקרבו ומלמדו. הה"ד, וירדוף עד דן, עד עיקר דינו רודף להצילו מדינה של גיהנם.

מב) וכן הוא דרך הצדיקים, לרדוף אחרי הרשעים ס כדי להחזירם למוטב. מה כתיב בהו. ה ויחלק עליהם לילה וגו'. וזהו נשמת הצדיקים, שמיסרים ומבקשים להם, כדי שלא ילכו בדרך רשעתם. הוא ועבדיו ויכם, הנשמה והצדיקים רודפים אחריהם, ומוכיחין להם, ומייסרים להם. מג) וירדפם עד . חובה, מודיעים להם רעתם, ורודפים אחריהם, עד שמגלים להם רעתם ורשעתם, למען יבושו ממעשיהם. וזהו וירדפם עד חובה. הנשמה עושה כך, ומודיעה להם דרכם הרעה, וזהו עד חובה. * והאיך כ הם הולכים, לשמאל ולא לימין.

מד) מה כתיב אחרי כן. ה וישב את כל הרכוש וגם את לוט. א"ר אבהו, בעל כרחם הם חוזרים בתשובה. דכתיב וגם את לוט אחיו ורכושו השיב. ואפילו יצה"ר, בע"כ ש בתשובה. וא"ר אבהו, בא וראה כמה שכרו של אדם העושה ל אחרים לחזור בתשובה. מנ"ל. ממה דכתיב אחריו, ז ומלכי צדק מלך שלם. מה) תאני רבי חייא רבה, בשעה שנשמת הצדיק, המחזיר בתשובה לאחרים, יוצאה מן הגוף. מיכאל השר הגדול המקריב נפשות הצדיקים לפני בוראו, הוא יוצא ומקדים שלום לנשמתו של אותו צדיק, שנאמר ומלכי צדק, זהו מיכאל ראש שומרי שערי צדק. מלך שלם, זו ירושלים של מעלה. הוציא לחם ויין, שמקדים ויוצא לקראתו, ואומר לו שלום בואך. מו) א"ר חייא, מכאן למדנו, כל המקדים ויוצא לקראת הבא מן הדרך,

מסורת זוהר חלופי גרסאות

ה) (שם יד) שם קכה צ"א. ו) (שם) לך לו צ"ג. ג נ"א וכשמת (דפוסים הראשונים). ד מוסיף נשמתו מה (קראקא). ה נ"א ל"ג כי (קראקא). ו נ"א רשע ז) (שם) שם פכ צ"ב. ז) (קראקא). ז נ"א לאתוי (מונקאטש). ח נ"א למוטב (חינצ'א). ט בופוס קראקא חסר מן כזי עד כזי. י בופוס קראקא חסר מן חוכה עד חוכה והאיך. כ נ"א ל"ג הם (דפוסים הראשונים). ל נ"א מחזירו (קראקא). מ נ"א לאחר (דפוסים הראשונים).

מאמר ב'	הסולם	וישמע אברם כי נשבה אחיו
מא) ונשמת הצדיק מה וכו' : (א"צ פירוש).	מד) מה כתיב אחרי כן וכו' : (א"צ פירוש).	
מב) וכן הוא דרך הצדיקים וכו' : (א"צ פירוש).	מה) תאני רבי חייא וכו' : (א"צ פירוש).	
מג) וירדפם עד חובה וכו' : (א"צ פירוש).	מו) א"ר חייא מכאן וכו' : (א"צ פירוש).	
(דפו"י דף כ"ד טור ד י) דף כ"ה טור א)		אלא

ונותן לו שלום, מעלה עליו הכתוב כאלו אכילה ושתיה הוא נותן לו. מנ"ל. מהאי קרא, דכתיב (ח) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. וכי צריכין ישראל ללחם ולמים, והלא המן יורד להם, שהיה טב ושפיר מכל אכילה שבעולם. (מז) אלא מפני שלא באו להקדים להם שלום, העלה עליהם הכתוב כאילו חסרו מחייתם. וכל המקדים שלום לחבירו, ויוצא לו לדרך, מעלה עליו הכתוב, כאלו נותן לו לאכול ולשתות. וכן א"ר חייא רבה, מיכאל נ וגבריאל ומלאכי השרת השומרים שערי צדק, יוצאין לקראתו, ומקדימין לו שלום. (מח) והוא כהן לאל עליון, דתאני רב יוסף, כשם שכ"ג למטה, כך מיכאל השר הגדול הוא כהן למעלה, והוא מקדים ומברך לנשמה קודם, ואח"כ מברך להקב"ה. ואלמלא מקרא כתוב א"א לאומר, שנאמר (ס) ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ. אשריך שזכית לכך, ואח"כ וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, אלו הרשעים שזיכיתם בתשובה, ועשית את נשמתם. (מט) ויתן לו מעשר מכל, א"ר יצחק, האי קרא לא ידענו, מי נתן מעשר למי. אלא הקב"ה נותן לו מעשר. נוטל אות א' מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהוא אברם. ואיזו היא אות אחת. אות ה'. כאשר נברא העולם בה, להיות צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתו. הה"ד, ואל יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם, וזהו המעשר שנתן לו הקב"ה. (נ) א"ר יהודה, מהו מכל. הוא שכינתו של מקום. דהא תנינן, א"ר ברכיה, ״מד"כ (ז) וה' ברך את אברהם בכל, שהשרה שכינתו עמו. (נא) אמר רב חסדא, אין הקב"ה עושה משפט ברשעים בעולם הבא, עד

מסורת הזוהר

הלופי גרסאות

(ח) (דברים כג) בלק נג צ"ק. ט) (בראשית יד) לך סה נ נ"א ל"ג וגבריאל (קראקא). ט נ"א ל"ג מהו מכל צ"א. י) (שם) שם צ צ"ב תק"ח קטו ט"א שט"ו. (קראקא). ע נ"א ל"ג מד"כ (קראקא). (כ) (שם יז) שם ק צ"ג. ל) (בראשית כד) חיי שרה לו צ"ב ז"ח נא ט"ד ש"י נב ט"א ש"ח תק"ח קטו ט"ג שמו.

מאמר כ'

הסולם

וישמע אברם כי נשבה אחיו

(מז) אלא מפני שלא וכו': (א"צ פירושו).
 (מח) והוא כהן לאל עליון וכו': (א"צ פירושו).
 (מט) ויתן לו מעשר מכל: א"ר יצחק, מקרא זה, אין אנו יודעים, מי נתן מעשר למי. ומשיב, אלא הקב"ה נתן לו מעשר. שלוקח אות אחת מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהיא אברם. ואיזו היא אות אחת. היא אות ה', שהיא המלכות, כמו שנברא העולם בה, שתהיה הנשמה צרורה (דפו"י דף כ"ה טור א')

בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתה של הה'. ז"ש. ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם. וזהו המעשר שנתן לו הקב"ה. כי אות ה' ה"ם המלכות שהיא אחת מעשר ספירות. וע"כ נקראת מעשר.
 (נ) א"ר יהודה מהו וכו': אר"י, מהו מכל. שאמר ויתן לו מעשר מכל. ומשיב, היא שכינתו של מקום. כי השכינה נקראת כל. שלמדנו א"ר ברכיה, מ"ש, וה' ברך את אברהם בכל. היינו שהשרה שכינתו, הנקראת כל, עמו.
 (נא) אמר רב חסדא וכו': (א"צ פירושו). ותאנא

מדרש לך לך הנעלם יא

שנמלך בנשמתן של צדיקים, שנאמר (ח) מנשמת אלוה יאבדו. וכשהן אובדין, אין אובדין אלא מאותו הדין, שהנשמה דנה לרשעים.

(נב) ותאנא, ערסיאל שרו של גיהנם, עומד לפני נשמת הצדיקים, שלא יתפללו על הרשעים לפני הקב"ה, ושיתנם ברשותו להורידם לבאר שחת. הה"ד, ויאמר מלך סדום. אל אברם תן לי הנפש. מלך סדום זהו שרו של גיהנם, העומד על הרשעים, והוא מלך סדום.

(נג) ומה אומר לנשמה שהוא אברם. תן לי הנפש שהיא החוטאת, כד"א (ס) הנפש החוטאת היא תמות. כלומר, תן לי אותה הנפש * שהיא מתאוה בחטאות, כדי שתהא נדונית כפי רשעתה, ולא תקחנה בתחנוניך. והרכוש קח לך, אותם אשר שבו בתשובה בנפשותם מדרכם הרעה, קח לך והצילם מדינה של גיהנם.

(נד) א"ר יהודה, באותה שעה הנשמה מה היא אומרת. ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' אל עליון בשבועה, שלא אתפלל, ולא אקח לאותם הרשעים, שהייתי מכריז לפניהם באותו עולם, והוכחתי לחזור בתשובה, ופרשתי להם כל משפטי גיהנם, ולא שמעו לי, אם אקח מכל אשר לך, שלך הם, וברשותך הם.

(נה) דאריב"ל, זמנא חדא חזי הוית וערעית סמוך לתרעא דגיהנם, ושמעית קל חייביא, דהוו טרידין בגיהנם בדינא פ רבא, דדיינין לחייביא בעלמא דאתי, והוו אמרין, פותקנא סייפנא, שמענא, ולא ז אריכנא אודננא, ווי לן, מילתא דצדיקיא לא עבדנא.

(נו) בבינא, שמעית ההוא קלא דאמר, בר ליואי בר ליואי, סק סיקתך וסתום פומך, לית לך רשותא ר לצלאה ט עלוהי, ואת וחבריאי כתיב ת בכו, ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ח) (איוב ד) לך קלה צ"ה. (ז) (בראשית יד). (ט) יחזקאל פ נ"א ל"ג רבא (קראקא). ז נ"א אורכנא (קראקא)
 יח. (ט) (מלאכי ג) ב"ב רכח צ"ג. נ"א אוריכנא (ווינציא). ק נ"א כדנא (קראקא). ר נ"א
 ל"ג לצלאה עלוהי (קראקא). ט נ"א עליה (ווינציא). ת נ"א בהו (דפוסים הראשונים). א רגלי הצדיקים (קראקא).

וישמע אברם כי נשבה אחיו

הסולם

מאמר ב'

(נב) ותאנא ערסיאל שרו וכו': (א"צ פירוש). הגדול שדנים הרשעים בעולם הבא. והיו אימרים ראויים אנו לפסק הזה. כי שמענו דברי מוסר. ולא הטינו אזנינו. אוי לנו, שלא עשינו כדבר הצדיקים. פותקנא סייפנא, פירושו לפי הענין, שאנו ראויים לפסק הזה.

(נג) ומה אומר לנשמה וכו': (א"צ פירוש). זמנא חדא חזי הוית וערעית סמוך לתרעא דגיהנם, ושמעית קל חייביא, דהוו טרידין בגיהנם בדינא פ רבא, דדיינין לחייביא בעלמא דאתי, והוו אמרין, פותקנא סייפנא, שמענא, ולא ז אריכנא אודננא, ווי לן, מילתא דצדיקיא לא עבדנא.

(נה) דאריב"ל זמנא חדא חזי הוית וערעית סמוך לתרעא דגיהנם, ושמעית קל חייביא, דהוו טרידין בגיהנם בדינא פ רבא, דדיינין לחייביא בעלמא דאתי, והוו אמרין, פותקנא סייפנא, שמענא, ולא ז אריכנא אודננא, ווי לן, מילתא דצדיקיא לא עבדנא. (דפויי דף כ"ה טור א' י' טור ב')

סיקתך

יב מדרש לך הנעלם

נז) ואריב"ל, שבעה מדורות יש בגיהנם, באשר נדונין הרשעים לעתיד לבא. ושבעה פתחים יש בגיהנם, כנגד שבעה פתחים שיש לנשמות הצדיקים להכנס בהם. כנגדן, יש לנפש הרשע שבעה פתחים להכנס בהם, ואלו הן: אופל, צלמות, שערי מות, באר שחת, טיט הוין, שאול, ואבדון. ושם נידונים שנים עשר חדש.

נח) דא"ר שמעון, משפט רשעים בגיהנם, שנים עשר חדש. ושם יצפצפו בתשובה, ונשמתן של צדיקים ב פוגעין לפני הקב"ה, ומעלין אותן משאול, שהוא המדור הששי. שנאמר, (ז) מוריד שאול ויעל.

נט) ומי שנכנס במדור התחתון שהוא אבדון, שוב אינו עולה. דתאנא, א"ר יהודה, אע"פ שנכנס בשאול, עולה בתשובה. שנאמר, (ח) מבטן שאול שועתי שמעת קולי.

ס) ד"א (ט) הרימותי ידי אל ה' אל עליון וגוי אם מחוט וגוי א"ר אלעזר הראויים לך שהם רשעים גמורים, שלא שבו בתשובה מעולם, בשבועה שלא אקחם לעולם.

סא) בלעדי רק אשר אכלו הנערים, א"ר תנחום, בא וראה כמה חביבה התורה לפני הקב"ה, שבשבילה זוכה האדם לחיי העולם הבא, וכל המלמד תורה לאחרים, יותר מכולם. בא וראה מה כתיב בכאן. אם אקח מכל אשר לך, אותם הרשעים הראויים לך. בלעדי רק אשר אכלו הנערים, חוץ מאותם המורים תורה לאחרים ולתינוקות, ששכרם כפול.

סב) דא"ר יצחק, המלמד תורה לתינוקות, דירתו עם השכינה. והיינו דא"ר שמעון, כד הוה אתי למחמי עולימייא בני רב, הוה אמר, אזלנא למחמי אפי שכינתא.

סג) ד ואומר, (י) רק אשר אכלו הנערים, חוץ מאותם אשר למדו לנערים

מסורת הזהר חלופי גרסאות

(ז) (ש"א ב) תרומה כמה צ"ר. (ח) (יונה ב) ויחי קסד צ"ד. (ט) (בראשית יד) יתרו ב צ"ג. (י) (שם). ב נ"א פוגעין איתם (קראקא). ג נ"א מוסיף אותם הראויים (קראקא). ד נ"א ואמר (קראקא).

מאמר ב'	הסולם	וישמע אברם כי נשבה אחיו
סיקתך פירושו עליתך. כי על, עלה נעלה. מתרגם. מיסק ניסק (במדבר י"ג ל"א). נז) ואריב"ל שבעה מדורות וכו': (א"צ פירוש).	סא) בלעדי רק אשר וגוי: (א"צ פירוש).	
נח) דא"ר שמעון משפט וכו': (א"צ פירוש).	סב) דא"ר יצחק המלמד וכו': שא"ר יצחק, המלמד תורה לילדים, דירתו עם השכינה, והיינו שאמר ר' שמעון, כשבא לראות הנערים בבית רבן, היה אומר, אני הולך לראות פני השכינה.	
נט) ומי שנכנס במדור וכו': (א"צ פירוש).	סג) ואומר רק אשר אכלו וכו': (א"צ פירוש).	
ס) ד"א הרימותי ידי וגוי: (א"צ פירוש).		כל
(דפו"י דף כ"ה טור ב')		

תורה, וחלק האנשים אשר הלכו אתי באותו העולם, תדע שאחזיק בהם, ולא אתנם לך, אע"פ שראוים ליענש.

סד) כל כך יש לנשמת הצדיק עם מלך סדום, שהוא שרו של גיהנם, המושל על הרשעים. ועוד ה אומר לו, לא אני לבדי אחזיק באלו, אלא ענר אשכול וממרא, שהם האבות הם יקחו חלקם.

סה) רבי אלעזר בר רבי שמעון פגע ביה באליהו, בדיוקנא דסבא חדא, וועלם זעיר עמיה, והוה מעבר נהרא דמייא רבא, ז לאעברא להך גיסא, א"ל סבא, ה ארמי אכתפאי רבייא דין, ואת באידך גיסא, * ואעבר לכון מעברא דמייא. סו) אמר, ט ולאן מארי דדרא את, ולא תיכול לאעבריננא. א"ל סבא, אי אתפסך. בתרי ידי, לך וליה, ארמי יתכון לאידך גיסא בפלגות מילא.

סז) א"ל, כ ולעית באורייתא. א"ל אין. ג א"ל ולא נקראת תושיה, שמתשת כחו של אדם. א"ל ולא נקראת אסוותא, ושקוייא, שנאמר ט רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, אף אנא שתי מאורייתא סגיא, כמאן דשתי מאנא דאסוותא ה ואתיישר חילי. אעברינן.

סח) ז א"ל סבא סבא, מאן רביא דין גבך. א"ל אנא מליף ליה באורייתא. א"ל, סבא סבא, חילי סגיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, ובגיניה דרבייא דין, לא אשבוק למלאכא דגיהנם, ט למינגע בך, ואנא עיילנא לך לעלמא דאתי, ע בתקיף חילי דאית לי תמן.

הלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ג"א אמר (קראקא). ו ג"א ועולים (דפוסים הראשונים). ז ג"א לאעבריה (קראקא). ח ג"א רמיה כתפאי (קראקא). ט ג"א לא (קראקא). י ג"א בחד (חינצ'א). כ ג"א על מה לא עלעת (קראקא). ל ג"א ל"ג א"ל (קראקא). מ ג"א ואיתשר (קראקא). נ בדפוס קראקא חסר מן א"ל סבא עד א"ל סבא. ס ג"א למינגע (דפוסים הראשונים). ע ג"א בתקיף (דפוסים הראשונים).

וישמע אברם כי נשבה אחיו

הסולם

מאמר ב'

סד) א"ל וועית באורייתא וכו': אמר לי, ואתה עוסק בתורה. אמרתי לו כן. אמר לי, וכי אין התורה נקראת תושיה, מפני שמתשת כחו של אדם. אמרתי לו, ולא נקראת רפואה, ושקוי, שנאמר רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. אף אני שתיית הרבה מן התורה, כמי ששותה דבר רפואה, ונתחזק כחי. העברתי אותם.

סז) א"ל סבא סבא וכו': אמרתי לו, זקן זקן, מי הוא הילד הזה שאצלך. אמר לי, אני מלמד אותו תורה. אמרתי לו, זקן זקן, כחי גדול בעולם הזה ובעולם הבא. ובשביל הילד הזה שאתה לומד עמו, לא אתן את המלאך שעל הגיהנם לנגוע בך. ואני אביאך לעולם הבא, בגודל כחי שיש לי שם. א"ל

סד) כל כך יש לנשמת וכו': (א"צ פירוש). סה) רבי אלעזר ב"ר שמעון וכו': ר"א בר"ש, פגש את אליהו, שהיה בצורת זקן, ונער אחד קטן עמו. והיתה שם מעברת מי נהר גדול, דהיינו מקום שעוברים בו את הנהר, לעבור לצד ה' של הנהר. אמרתי לו, זקן, ארים את הילד הזה על כתפי, ואתך אקח בצד השני, ואעבירכם את מעברת המים.

סו) אמר ולאן מארי וכו': אמר לי, וכי אינך גדול הדור, לא תוכל להעבירני. אמרתי לו זקן זקן, אם אתפוש בשתי ידי, לך ולו, אטיל אתכם לצד ה' בחצי מלה. כלומר במשך זמן שמבטאים חצי מלה. (דפו"י דף כ"ה טור ב' י' טור ג')

(ט) א"ל, רבי ר', חילך סגיאה לעלמא דאתי, כחד מן שמשוי דקב"ה דמשמשין קדמוהי. עד דאשגח ביה, לא חזייה. ז אמר ש"מ דאליהו הוה, והוה חדי בעובדוי דעבד ליה.

(ע) ומן יומא ההוא כד הוה חמי דיוקנא דאבוי, הוה א"ל אבא אבא, אימא להווא ק סבא, שפמין סגיאין מאורייתא הוה. א"ל אימא ליה סבא דקדמאי, סבא ר דפותקא. ו ומיד יתיישר חילך.

מאמר ששים גבורים סביב לה

(עא) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו', ר' עזריה ת פתח, משכני אחרוך נרוצה. א"ר יצחק, כל הקורא ק"ש כתקנה על מטתו, עולה נשמתו לשוט בארץ החיים.

א/עב) א"ר א אייבו, מאי כתקנה. ת"ש, ששים אותיות ידועות יש בק"ש של לילה, שיהא מכויין בהם לדעת, הסובבים את כסא הכבוד, שהם ששים. הה"ד, ב ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ב והא ע' אינון. אלא עשר ממונים למיעבד דינא. שנאמר, ג אלקים נצב בעדת אל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ת) (בראשית טו) לך מט צ"ג שם דף קטו צ"א ז"ו
 כו ט"א שט"ו. א) (שיר א) לך קו צ"א ז"ח סה
 ט"ב שט"ז כו ט"ג שכ"ב סו ט"א ש"ב ט"ב של"ה ט"ג
 שמ"ב ט"ד ש"ז סח ט"א ש"ב ט"ב ש"ז. ב) (שם ג)
 ב"א שמב צ"ב. ג) (תהלים סב) וישלח פו צ"א.

פ ג"א חילך (מונקאטש). צ ג"א א"ל (קראקא).
 ק בדפוס קראקא חסר מן סבא עד סבא. ר ג"א
 דפיתקא (קראקא). ו ג"א א"ל דאיתשר חילך (קראקא).
 ת ג"א מוסיף פתח בהאי קרא (קראקא). א ג"א בו
 (דפוסים הראשונים). ב ה"ג דפוס מונקאטש ובדפוסים
 הראשונים ל"ג מן והא עד סוף האות.

הסולם

מאמר ב'

רוחו של משה, כמ"ש ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש (בהעלותך י"א). וע"ש בפרש"י, נטל ע"ב פתקין וכתב על שבעים זקן ועל שנים חלק וכו' מי שעלה בידו זקן נתקדש ומי שעלה בידו חלק, א"ל המקום לא חפץ בכך. (והוא ממדרש רבה פ"ט). וז"ש, אימא ליה סבא דקדמאי, שיאמר לו, זקן של הראשונים, דהיינו של ע' זקנים, סבא דפותקא, זקן שקבלו הכתב שהיה כתוב עליו זקן. וכשיזכיר דברים אלו, הבטיח לו ר"ש אביו, ומיד יתיישר חילך. שמיד יתחזק כחו בתורה.

(ט) א"ל רבי רבי חילך וכו': אמר לי, רבי רבי, כחד גדול לעולם הבא, כאחד ממשרתיו של הקב"ה המשרתים לפניו. בעוד שהבטתי עליו, לא ראיתיו. אמרתי, משמע, שהוא היה אליהו. והייתי שמח במעשים שעשיתי לו.

(ע) ומן יומא ההוא וכו': ומיום ההוא, כשהיה רואה צורת אביו, היה אומר לו, אבי אבי, אמור לאותו זקן, בטולים רבים בתורה היו. א"ל, אמור לו, זקן של הראשונים, זקן, שבכתובים, ומיד יתחזק כחך.

פירוש. שר"א אמר לאביו, שיבקש מאליהו, שיתפלל עליו, על שיש לו הרבה בטול תורה. שפמין, הוא מלשון יומא דמפגרי ביה רבנן אמרי האידנא יומא דשפמין הוא (שבת קכט): שפירושו יום של פגור וביטול תורה. וז"ש שפמין סגיאין מאורייתא הוה, שהיו לו בטולים הרבה בתורה. ונתן לו אביו סגולה על זה, שיוזכר הזקנים, שנחה עליהם (דפו"י דף כ"ה טור ג)

מאמר ששים גבורים סביב לה

(עא) אחר הדברים האלה וגו': (א"צ פירוש).
 א/עב) א"ר אייבו מאי וכו': א"ר אייבו, מהו קריאת שמע כתקנה שאומר ר"י, בא

ב/עב) ת"ר, זמנא חדא, אזל רבי דוסתאי למחמי לר' אלעזר בן ערך, אזדמן ליה רבי חגי, א"ל, לימא לן מר אורחא דתקנא קמיה למאן אזל. א"ל למחמי, סבר אפי יומין, א"ל מאן הוא. א"ל, מאן דנחתין קמיה, רברבי עילאי דמלכא בריך ה הוא.

עג) א"ל, ניחא ליה למר דאיזיל עמיה לאורחיה. א"ל, אי תיכול למסבר סברא למאי דתשמע, זיל. ואי לא, סטי אבתרך, ז כי היכי דלא תענש. א"ל לא ליחוש מר להאי, דהא שמעית מילתא דרוא עילאה, ואסתכלית ביה, וסברית סברא.

עד) א"ל ומאי היא. א"ל שמעית האי רזא דהאי פסוקא, ה הנה מטתו שלשלמה, היא כורסייא יקרא ה דמלכא דשלמא כולא דיליה. ששים גבורים סביב לה, אלין שתין רברביא משמשין עילאין קדישין, דאינון משמשין גבי כורסא יקרא דמלכא עילאה. מגבורי ישראל, דאנון ממנן תחות שולטנא רברבא קדישא, מיכאל ט אפוטרופסא דישראל. בגין דאינון תחות ידיה, כלהו רברבין אפוטרופין דישראל, הה"ד מגבורי ישראל.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ג נ"א סבא אנפי עתיק יומין (קראקא). ד נ"א רבבא (קראקא). ה נ"א ל"ג הוא (קראקא). ו נ"א סטרי (קראקא). ז נ"א ל"ג כי היכי דלא תענש (קראקא). ח בדפוס קראקא חסר מן דמלכא עד דמלכא. ט ו"א הוא אפוטרופסא. י נוסח אחר ובגין (קראקא).

ששים גבורים סביב לה

הסולם

מאמר

חכמים פעם אחת, הלך ר' דוסתאי לראות את ר' אלעזר בן ערך. נזדמן לו ר' חגי. א"ל ר' חגי, יאמר לנו אדוני, הדרך המתוקן לפניו, למי הוא הולך. א"ל, לראות תואר פניו של הוקן מימים. א"ל מי הוא. א"ל, הוא, מי שירודים לפניו השרים העליונים של המלך ברוך הוא. דהיינו ר' אלעזר בן ערך.

בא ושמע, ששים אותיות ידועות יש בקריאת שמע של לילה, ויהיה מכוון בהם לדעת אותם הסובבים את כסא הכבוד, דהיינו המלאכים הסובבים את המלכות, שהם ששים. ז"ש ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. שואל. והרי ע' מלאכים הם הסובבים את המלכות (כמ"ש בזהר וירא אות רע"ה). ומשיב, אלא עשרה מלאכים הם הממונים לעשות דין. שנאמר אלקים נצב בעדת אל.

עג) א"ל ניחא ליה וכו': א"ל, נוח לו לאדוני, שאלך עמו לדרכו. א"ל אם תוכל להבין השכל ממה שתשמע, דהיינו שתוכל להשכיל פנימיות השמועה, לך עמי, ואם לא, סור אחריך, כדי שלא תענש. א"ל אל ידאג מר לזה. כי כבר שמעתי דבר סוד עליון, והסתכלתי בו, והבנתי השכל שבו.

פירוש. ע' מלאכים הסובבים את המלכות הם בחינת ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת כלולה מעשר. וחושב כאן אותם ששים מלאכים שהם כנגד חג"ת נהי"י. ועשרה מלאכים שהם כנגד המלכות אינו חושב לכוון כנגדם, משום שהמלכות נקראת אלקים והיא בחינת דין, בסו"ה אלקים נצב בעדת אל בקרב אלקים ישפוט. שרומז על המלכות, שהיא דין. וסוד ששים האותיות, שבקריאת שמע, שצריכים לכוון בהן, אין הוזהר מפרשן.

עד) א"ל ומאי הוא וכו': א"ל ומתו הדבר ששמעת. אמר לו, שמעתי הסוד של הפסוק הזה. הנה מטתו שלשלמה, היא כסא הכבוד של המלך, שהשלום כולו שלו. דהיינו המלכות הנקראת כסא הכבוד. ששים גבורים סביב לה. אלו הם ששים שרים משרתים עליונים

ב/עב) ת"ר זמנא חדא וכו': שנו (דסו"י דף כ"ה טור ג')

עה) א"ל ר' דוסתאי, יאות אנת יתיר מני, למיזל למחמי סבר אפי יומין. אזלו, כד מטו לגביה, וחמא לון, אמר לשמשיה זיל ואימא לון, דכורסייא דתלת קיימא מאי היא כ בלא חד.

עו) שמע רבי דוסתאי, אסתכל בנפשיה מילתא, ז ואמר לשמשא זיל ואימא ליה למר, דלאו למגנא אמר דוד, ה) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ו דא דוד מלכא דאיהו רביעאה.

עז) אזל שמשיה וא"ל האי מילתא, א"ל, * מימר שפיר קאמרת, אלא זיל ואימא ליה, אן געלו ביה בדוד, דאמר אבן מאסו הבונים.

עח) א"ל לר' חגי, שמעת בהאי מילתא פתגם. א"ל תלת ענייני שמעית, חד הוא דרשא, א"ל לאו לדרשא קא אתינא הכא. דעובדא דישי ובנוי שמענא, אבל עיקרא דמלתא אי שמעת, אימא.

עט) אמר, עיקרא דמלתא אינון תרי ענייני דשמעית, חדא ז הוא דאמר אבא, ביומא דאתבני בי מקדשא עבד קב"ה טיבו סגי לדוד מלכא.

פ) דבתר דאזדמן ליה ההוא חובא, ואע"ג דמחל ליה קב"ה, כד נפק מהאי עלמא, לא ו שבקוהו מלאכי עילאי למעבר תרעי ירושלים דלעילא, והוה יתיב אבראי.

חלופי גרסאות

כ נ"א כלא הוא כלא ול"ג בלא חד (קראקא). ז נ"א אמר (דסוסים הראשונים). מ נ"א ל"ג דא דוד (קראקא). נ נ"א דאמר הוא ול"ג אבא (קראקא). ס נ"א שבקוהו (דסוסים הראשונים).

מסורת הזוהר

ה) (תהלים קיח) ב"א קיב צ"א תק"ח ק ט"א ש"ה ט"ג שלי"ד קט ט"ב ש"ד קי ט"א ש"ב.

וישמע אברם כי נשבה אחיו

הסולם

מאמר

נמצא אז הכסא בג' רגלים, ורגל הרביעית חסרה.

עז) אזל שמשיה ואמר וכו': הלך המשרת ואמר לו לר' אלעזר בן ערך, דבר זה של ר"ד. אמר לו, האמירה, יפה אתה אומר, אלא לך ואמור לו, איפא מאסו בו בדוד. שאמר, אבן מאסו הבונים.

עח) א"ל לר' חגי וכו': אמר ר' דוסתאי, לר' חגי, שמעת דבר בענין הזה. א"ל, ג' ענינים שמעתי, ענין אחד, הוא דרש. א"ל, לא לשמוע דרוש באתי לכאן, הספור של ישי ובניו שמעתי. (שמואל א' ט"ז) אבל עיקר הדבר, אם שמעת, אמור.

עט) אמר עיקרא דמלתא וכו': אמר, עיקר הדבר, הם שני ענינים ששמעתי. אי הוא, שאמר אבי, ביום שנבנה בית המקדש עשה הקב"ה חסד גדול לדוד המלך.

פ) דבתר דאזדמן ליה וכו': כי אחר שקרה לו אותו החטא, דבת שבע, ואע"פ שמחל לו

עליונים קדושים, שהם המשרתים את כסא הכבוד של המלך העליון. מגבורי ישראל, שהם ממוינים תחת הממשלה הגדולה, הקדושה של מיכאל, המגין על ישראל, ומשום שהם תחת ידיו, הם כולם שרים המגינים על ישראל. ז"ש, מגבורי ישראל.

עה) א"ל ר' דוסתאי וכו': א"ל ר"ד, ראוי אתה יותר ממני ללכת לראית תואר פניו של הזקן מימים. דהיינו ר' אלעזר בן ערך. הלכו. כשהגיעו אצלו, וראה אותם. אמר למשרתו, לך ואמור להם, כסא של שלשה רגלים בלי אחד, מהו.

עו) שמע ר' דוסתאי וכו': שמע ר"ד, הסתכל בעצמו בדבר, ואמר אל המשרת, לך ואמור לו לאדוננו, שלא בחנם אמר דוד, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, שזהו דוד המלך, דהיינו המלכות, שהוא הרגל הרביעית של הכסא. ומתוך שמאסו אותו מתחילה, היה (דפ"י דף כ"ה טור ג' * טור ד')

מדרש לך לך הנעלם יז

פא) וביומא דאתבני בי מקדשא, קרא קב"ה למיכאל רברבא קדישא, ומני ליה למהוי הוא, ושתין קדישין עילאין, אפוטרופסים דישראל, אינון דאסחרו כורסי קדישא דיקריה.

פב) ומני ליה למיכאל, למיעל לדוד משיחא בתרעי ירושלים דלעילא, ולא תקנא ליה עם ם אבהתנא, רתיכא קדישא ף עילאה, הה"ד ן על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו.

פג) ואידך ענינא הוא, דכתיב ביהודה סבוי, ם דגעלוי ביה ן אחוי. הה"ד, ן וירד יהודה מאת אחיו, ן דסרו ליה מגאותיה. וקב"ה לא ניחא ן קמיה מכל בנוי דיעקב, למהוי שולטנא דמלכותא דעלמין, אלא ליהודה. הה"ד, ן לא יסור שבט מיהודה וכו' ולו יקתה עמים הוא בלחודוי, ן ולא לשאר בנוי דיעקב, והיינו מלתא דהוה אמר אבוי.

פד) ותו שמענא, מאי חמא קב"ה למיהב שולטנותא ליהודה מכל שאר אחוי. אלא, אסתכל קב"ה בשמיה הגדול דהוה רשים בשמיה דיהודה, ובגיניה אשלטיה על כלא, ושולטניה לא תעדי. אתא ר' דוסתאי ונשקיה ברישיה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (מא ח). ז) (בראשית לח) וישב מד צ"ג. ח) (שם מט) ב"א רג צ"א צ"ג.
 ע נ"א אבהתא (דפוסים הראשונים). ף נ"א וכתוב ול"ג מן עלאה עד דכתיב (קראקא). ם נ"א דגעלו (דפוסים הראשונים). ן נ"א אחוהי (קראקא). ן נ"א דסברו (מונקאטש). ן נ"א מוסיף ביה קמיה (קראקא). ן נ"א אלא (מונקאטש). א נ"א שלטיה (קראקא).

ששים גבורים סביב לה

הסולם

מאמר

פג) ואידך ענינא הוא וכו': וענין השני, הוא שכתוב ביהודה זקנו. שמאסו בו אחיו. ז"ש, וירד יהודה מאת אחיו, שהסירו אותו מגאותו. שהיה מקודם מלך עליהם, ועתה הסירו אותו ממלכותו. והקב"ה, לא נראה לפניו, מכל בניו של יעקב, שתהיה לו שליטת המלכות לעולם, אלא יהודה. ז"ש, לא יסור שבט מיהודה וגו' ולו יקתה עמים. הוא לבד, ולא שאר בניו של יעקב. והוא הדבר שהיה אומר אביו, יעקב. שאמר לא יסור שבט וגו'. ומבואר מכאן, שאבן מאסו הבונים, נאמר על יהודה זקנו של דוד. שאחיו מאסוהו, והקב"ה עשהו לראש פנה.

פד) ותו שמענא מאי וכו': ועוד שמעתי. מה ראה הקב"ה לתת ממשלה ליהודה יותר מכל שאר אחיו. אלא שהסתכל הקב"ה בשמו הגדול, הויה, שהיה רשום בשמו של יהודה. ובשבילו השליטו על כל, וממשלתו לא תפסק. בא ר' דוסתאי ונשקו בראשו. שמע

לו הקב"ה, כשיצא מהעולם הזה, לא עזבוהו מלאכים העליונים לעבור שערי ירושלים שלמעלה, והיה יושב בחוץ.
 פא) וביומא דאתבני בי וכו': וביום שנבנה בית המקדש. קרא הקב"ה למיכאל השר, הקדוש, ומינה אותו, שיהיה הוא וששים מלאכים קדושים עליונים, מגינים על ישראל, והם הסובבים את כסא הכבוד הקדוש.

פב) ומני ליה למיכאל וכו': ומינה את מיכאל, שיכניס את דוד המלך המשיח, בשערי ירושלים של מעלה, ולתקנו עם האבות ביחד, להיות מרכבה קדושה עליונה. ז"ש על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו. דהיינו הטובה שתקן אותו להיות רגל רביעית למרכבה הקדושה, יחד עם האבות. והנה מבואר, שמטרס שנבנה ביהמ"ק, נאמר בו אבן מאסו הבונים. וכשנבנה ביהמ"ק, הייתה לראש פנה. כי נעשה לרגל רביעית של הכסא.

(דפו"י דף כ"ה טור ד')

פה) שמע רבי אלעזר, ונפק לגביהון, אמר אתון מאריהון דמתיבתא עילאה, ב פלגותא ג ושלימתא אייתו גבאי, ותחמון ותיחון. מה דלא הוה גלי לעלמין דכתיב ט) כי לא יראני האדם וחי. ואתון ד תחזון ותיחון.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב ג"א פלוגתא (דפוסים הראשונים). ג ג"א שלימתא (קראקא). ד ג"א תיחון ול"ג תחזון (קראקא).

ט) (שמות לג) הקסה"ו אות קא.

ששים גבורים סביב לה

הסולם

מא

של המלכות מרומז בסוד הד' שבשם יהודה, כי אז היא דלה ועניה ואינה יכולה להשפיע. שאז נאמר עליה אבן מאסו הבונים. וכשנבנית בסוד מצב הב', ה"ס ה' שבשם יהודה, שאז היא מלאה כל טוב. וז"ש אסתכל קב"ה בשמיה הגדול, דהיינו השם הויה, עם הד' הרומזת על מצב הא', ועם ה' אחרונה הרומזת על מצב הב'. דהוה רש"ם בשמיה דיהודה, כי יהודה הוא אותיות הויה ד'. ובגינה אשליטיה על כלא, וכו'. על הכל פירושו על כל הבחינות של האורות, הן חכמה והן חסדים. כי הכלים של מצב הא' דמלכות, גשורים במצב הב', כי בהם מקבלת אז הארת החכמה. וז"ס הד' שנשאר קבועה בשם של יהודה. כי בכלים דמצב הב', אין לקבל אלא חסדים בלבד. ונמצא שבשביל שבשם יהודה נרמזים ב' המצבים, ע"כ אשליטיה על כלא בין חכמה ובין חסדים. וזהו שבדק אותם ר' אלעזר בן ערך, שרצה לדעת אם יש בהם ב' הבחינות של המלכות ביחד, דהיינו אם יש להם מצב הב' של המלכות, וכן גם הכלים של מצב הא', כנ"ל. וכיון ששמע מהם הסודות של דוד המלך ושל השם יהודה אז הכיר בהם שיש בהם ב' הבחינות, וז"ש להם, פלגותא ושלימתא אייתו גבאי, הכלים דמצב הא' שעליהם נאמר אבן מאסו הבונים, מכנה אותם כאן פלגותא, שהוא לשון דחיה. והבנין של מצב הב' מכנה שלימתא, שהוא כל השלמות. ואמר, כיון שיש בכס ב' הבחינות: פלגותא ושלימתא. בואו אלי. ותחמון ותיחון מה דלא הוה גלי לעלמין דכתיב כי לא יראני האדם וחי, פירושו. כי החכמה נקראת ראייה, והיא נסתמה בחכמה סתימאה דא"א. וע"כ נאמר עליה, כי לא יראני האדם וחי. אבל החכמה המתגלה בסוד המלכות אפשר לראות. שז"ס וראית את אחורי, כי אין החכמה נגלית אלא בכלים דמצב הא' של המלכות. המתחברים במצב הב' שלה. בבחינת אחורים. כנ"ל. וע"כ נאמר עליה, וראית את אחורי וז"ש

פה) שמע ר' אלעזר ונפק וכו': שמע ר' אלעזר בן ערך, ויצא אליהם. אמר אתם ראשי הישיבה העליונה, שידעתם הסוד של דחיה ושלמות. בואו אלי, ותראו ותחיו. שחשיגו מה שלא היה מגולה לעולם, שכתוב, כי לא יראני האדם וחי. ואתם תראו ותחיו. פלגותא פירושו דחיה, מלשון אינו אלא כמפליגה (ב"מ טז).

ביאור הדברים. כי כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות, (כנ"ל בפלפ"ס אות פ"ח) מצב הא' הוא כשהוא שמאל בלי ימין, שנאחזת בקו שמאל דבינה, וממצב הזה נמשכים הדינים. ואז נאמר אבן מאסו הבונים. ומצב הב', הוא אחר שנתמעטה ונבנית להיות נוקבא דז"א. דהיינו שתקבל מו"א ולא מבינה, ואז היא על שלמותה. ומצב הויה, ה"ס בנין בית המקדש. וזה שרמזו ר' חגי, שדוד המלך, הרומז על מלכות העליונה, הנה מטרם שנבנה בית המקדש, שהוא מצב הב' של המלכות, לא שבקוהו מלאכי עלאי למעבר תרעי ירושלים דלעילא, כי בהיותו דבוק במצב הא' של המלכות, לא היה יכול לקבל מירושלים של מעלה. שה"ס המלכות בהיותה פב"פ עם ז"א. והיה אז בבחינת חיצונית המלכות. וז"ש, וזהו יתיב אבראי. אלא אחר שנבנה בית המקדש, שאז נתקנה המלכות במצב הב', שנבנה להיות נוקבא של ז"א, אז נמשכה ממנה כל השלמות. וז"ש וביומא דאתבני בי מקדשא וכו', דהיינו כשנבנה מצב הב' של המלכות, שה"ס בנין בית המקדש, אז נתקן להיות רגל רביעית של הכסא ביחד עם האבות. כי חג"ת דז"א נקראים אבות, והם ג' רגלי הכסא העליון של הבינה, ונתתקנה המלכות להיות דבוקה עמהם ומקבלת מהם, להשפיע למטה. וז"ש, ולא תקנא ליה עם אבהתנא רתיכא קדישא עלאה. ועד"ז מרומז ג"כ ביהודה, כי גם יהודה הוא מרכבה למלכות העליונה. שז"ס לא יסור שבט מיהודה. לפיכך גם בו נרמזים ב' מצבי המלכות, וז"ס ד' ה' של יהודה. שהמצב הא' (דפ"י דף כ"ה טור ד')

מדרש לך לך הנעלם יט

פז) יתבון קמיה, אשתיק, ואינון אשתיקו. עאל לאדרונא, שמע ההוא קלא דהוה אמר, אימא ה לון מה דאינון בעאן, דזכאין אינון. עד דנחית, רמש ליליא. אכלו. עד דהוּו אכלי, אשתיק, ואינון אשתיקו. כד אכלו, קמו למשכב, אמר לון אי אית מנכון, דשמע מילתא ז לימא לי.

פז) פתח רבי דוסתאי ואמר, אנן סברא נסבור, וטיבו למינדע, את אימא לן. אמר לון, שמעתון האי מילתא דא"ר יצחק, כל הקורא ק"ש כתקנה על מטתו, נשמתו עולה לשוט בארץ החיים. הה"ד, י ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. אמרו ליה לימא מר.

פח) אמר לון, בק"ש אית שתין אתוּתא ידיעאן, עד ובשעריך. ועל כל את ואת אית סוד יקרא דמלכותא קדישא, דשליטא עילאה. ופולחניה דבר נש קמיה, עד דיקרב דעתיה, לכורסי יקרא דמלכותא קדישא.

פט) ובההוא שעתא, נסיב לון מן פומיה מאריה דאפיא, די שמיה כשמא דמריה, והוא אסיק להון לעילא עם נשמותיהן דצדיקייא, קמי מדבחא יקרא דלעילא.

צ) ונסבין לון, שתין מלאכין, דסחרין כורסי יקרא, כל חד וחד את חד, ומזמרין בהון כל ליליא. הה"ד, ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה'

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

י) (שיר ג) לעיל אות א/עב צ"ב. כ) (דברים כו). ה ג"א אלין (קראקא). ו ג"א מוסיף דאינון בעץ החיים דזכאין (קראקא). ז ג"א אימא (קראקא).

ששים גבורים סביב לה

הסולם

מאמר

פז) פתח ר' דוסתאי וכו': פתח ר"ד ואמר, אנו נקבל שכל, ונטיב לדעת. אמר לנו אתה. אמר להם השמענתם דבר זה שאמר ר' יצחק. כל הקורא קריאת שמע כתקונה על מטתו, נשמתו עולה לשוט בארץ החיים, שהיא המלכות. ז"ש ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. אמרו לו, יאמר אדוני.

פח) אמר לון בק"ש וכו': אמר להם בקריאת שמע יש ששים אותיות ידועות עד ובשעריך. ועל כל את ואת יש סוד כבוד המלכות הקדושה של השליט העליון. ועבודתו של אדם לפניו, צריך להיות, עד שיכוין ויקרב דעתו לכסא הכבוד של המלכות הקדושה.

פט) ובההוא שעתא נסיב וכו': ובאותה שעה, לוקח אותן האותיות מפיו, שר הפנים, דהיינו המלאך מטטרון, ששמו כשם אדוני, והוא מעלה אותן למעלה עם נשמות הצדיקים, לפני המזבח היקר של מעלה.

צ) ונסבין לו שתין וכו': ולוקחים את ששים האותיות דק"ש, ששים מלאכים הסובבים

הסובבים את כסא הכבוד, שהוא המלכות, כל אחד ואחד מהם לוקח את אחת, ומזמרים וז"ש, ותחמון ותיחון, כיון שיש לכם הכלים דמצב הא' של המלכות, הרי אתם יכולים לראות, דהיינו לקבל חכמה, ולחיות. מה דלא הוה גלי לעלמין, אשר חוץ מבמלכות, אין החכמה גלויה לעולם, כי חוץ ממנה, נאמר, כי לא יראני האדם וחי. ואתון תחזון ותיחון, כי תוכלו לקבל החכמה מן המלכות, שעליה נאמר, וראית את אחורי, ותחיו, כי לא יזיק לכם כלום.

פז) יתבון קמיה אשתיק וכו': ישבו לפניו, שתקו, והם שתקו. נכנס לחדר. שמע אותו קול שהיה אומר, אמור להם כל מה שרוצים כי הם צדיקים. עד שירד משם, החשיך הלילה. אכלו. בעוד שהיו אוכלים, הוא שתק והם שתקו. אחר שאכלו, עמד לשכב. אמר להם, אם יש אחד מכם ששמע דבר, יאמר לי. אדרון תרגום חדר הוא אדרון (שופטים ג').

(דפו"י דף כ"ה טור ד')

אלהיך. ולקח הכהן, דא הוא מטטרו"ן, הטנ"א אלין שתין אתותא דק"ש דליליא. צא) ן אוליף להו, נפק נשמתהון מנייהו, וחמו מה דחמו, ואיתערו. אמר חד לחד, לא ניתיב כאן, * לית אנן חזיין להאי. מאן דאיהו מלאכא עילאה, להוי בהאי יקר. מאי הוה דעתייהו. ן חזו דמלאכיא דחיין להו לבר, ואצטערו, עד דחמו מאי דחמו, ונשמתיה. דר' אלעזר אעבר להו, ואשתזיבו. צב) חמו להווא כהנא רבא, דאתא ן לקבלא אולפניה דרבי אלעזר, ואמר, רבה קדישא, סק סק, א"ל, משכני אחריך נרוצה. א"ל, מאן אלין גבך. א"ל רברבי דרא אינון. א"ל, ן לית לי רשותא, ן דהא קב"ה אמר לי לקבלא אפך, ואנא עיילנא קמיה. הה"ד ן הביאני המלך חדריו. ובחיך קדישא כל חילי דשמיא, נגילה ונשמחה ן בך. צג) א"ר יצחק, כך לכל צדיקיא, עביד קב"ה, למטטרו"ן שר הפנים, דיסלק נשמתיהו לעילא. הוא אומר סק סק, ונשמתיה ן אתיב ליה ואומר, משכני אחריך נרוצה ן הביאני המלך חדריו. הואיל ורעותיה ן דאנא עייל צ לאידרין עילאין ן נגילה ונשמחה בך. הה"ד, ן יעלו חסידים בכבו"ד, דא מטטרו"ן.

מאמר שכרך הרבה מאד

צד) א"ר יצחק, באותה שעה שנשמתו של אותו צדיק עולה לפני הקב"ה,

<p>מסורת הוהר</p> <p>ז) (שיר א) לך קו צ"א ז"ח נא ט"ב שי"ג. ח נ"א מוסיף וכד אוליף (קראקא). ט נ"א חזיין מלאכיא (תהלים קמט) לעיל אות ד צ"ג. י נ"א ל"ג דר' אלעזר (קראקא). כ נ"א למקבל (דפוסים הראשונים). ל נ"א ל"ג לית לי (קראקא). מ נ"א דהוא (קראקא). נ נ"א מוסיף בך הה"ד יעלו חסידים בכבוד דא הוא מטטרו"ן נגילה ונשמחה בך (קראקא). ס נ"א אטיק (קראקא). ע נ"א ל"ג הביאני המלך חדריו (קראקא). פ נ"א אנא (קראקא). צ נוסח אחר לאורכינן. (קראקא). ק נוסח אחר לא גרטינן מן נגילה עד סוף האות (קראקא).</p>	<p>חלופי גרסאות</p>
--	----------------------------

<p>מאמר</p> <p>בהם כל הלילה. ז"ש ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלקיך. ולקח הכהן, זה הוא מטטרו"ן. הטנא הן ששים אותיות דקריאת שמע של לילה. צא) אוליף להו נפק וכו': למד להם. יצאה נשמתם מהם, וראו מה שראו, והקיצו. אמר אחד לאחד, לא נשב כאן. אין אנו ראויים לזה. מי שהוא מלאך עליון. יהיה ביקר הזה. שואל, מה היתה דעתם שפחדו כל כך. ומשיב, ראו שהמלאכים דוחים אותם לחוץ, ונצטערו. עד שראו מה שראו, ונשמתו של ר' אלעזר בן ערך, העבירם וניצולו. צב) חמו להווא כהנא וכו': ומפרש, ראו לאותו כהן הגדול, שהוא המלאך מיכאל, שבא לקבל תורתו של ר' אלעזר, ואמר, רבי הקדוש, עלה עלה. אמר לו, משכני, אחריך נרוצה. א"ל מי הם אלו שאצלך. א"ל גדולי (דפו"י דף כ"ה טור ד' י' דף כ"ו טור א')</p>	<p>הסולם</p> <p>הדור הם. אמר לו, אין לי רשות לקבלם, כי הקב"ה אמר לי לקבל פניך, ואני אביאך לפניו. ז"ש, הביאני המלך חדריו. ובחיך, קדוש, שכל צבאות השמים נגילה ונשמחה בך. צג) א"ר יצחק כך וכו': אר"י, כך, לכל הצדיקים עושה הקב"ה, למטטרו"ן שר הפנים. שיעלה את נשמתם למעלה. הוא אומר לנשמה, עלי עלי, והנשמה משיבה לו ואומרת, משכני אחריך נרוצה. הביאני המלך חדריו. משום שרצונו שאכנס לחדרים העליונים. נגילה ונשמחה בך, ז"ש, יעלו חסידים בכבוד, זהו מטטרו"ן.</p>
--	--

מאמר שכרך הרבה מאד

צד) א"ר יצחק באותה וכו': (א"צ פירוש).

מדרש לך לך הנעלם כא

ר עושה לו הבטחה, ומברך לו. הה"ד, אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד. אל אברם, זו היא הנשמה. במחזה, כשהוא שוכב על מטתו. ומה אומר לו. אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד.

צה) ד"א במחזה, זהו שנאמר ט) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר. וזהו מטטרין, המוליכו לפני בוראו.

צו) ד"א א"ר תנחום, מה כתיב למעלה מן הענין, רק אשר אכלו הנערים, וכתיב בתריה אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם. באותה שעה שהנשמה יושבת ונזונת מאותו האור של מעלה, ומתלבשת בו. דא"ר תנחום, לבוש הנשמה לעולם הבא, הוא אור זוהר ט) שלמעלה מכסא הכבוד הוא, שנאמר ט) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. וכתיב ט) והיה לך ה' לאור עולם. ולא מלאך ולא כסא הכבוד. ודוד אמר צ) ה' אורי וישעי ממי אירא.

צז) ואזלא הא, כי הא דא"ר יהודה, נשמתו של צדיק ניטלה מאור כסא הכבוד, ונכנס בעוה"ז. אי זכתה ועולה למעלה, אינו דין שיתוסף ה לה יותר אור ממה שקבלה בראשונה ליכנס בעוה"ז. וממי מקבלת אותו האור. א"ר יהודה, אלמלא מקרא כתוב א"א לאומרו, דכתיב ט) אל תירא אברם אנכי מגן לך, א אנכי, ולא אחר. ולמה, בשביל ששכרך הרבה מאד.

צח) ד"א שכרך הרבה מאד, יש לך שכר הרבה מאד, על שהיה ב לך בראשונה. ומתלבשת מאותו האור, והקב"ה נוטל אות א' משמו, ונותנה בראשה. כי הא דתנן, עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק לעולם הבא. ואיזהו, זה אות ה"א, כאשר ברא שמים וארץ, דכתיב ה) בהבראם, בה"א בראם. צט) הה"ד, ט) ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם. להיות הנשמה שלימה בתכלית השלימות והטוב, הה"ד, ה) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ג) (בראשית טו) לעיל אות עא צ"ת. ט) (שמות כד) ד נ"א יעשה (קראקא). ט) נ"א מלמעלה (קראקא). ויקהל טו צ"צ. ט) (תהלים צו) ב"א רפא צ"א. ח נ"א לו (קראקא). א נ"א ל"ב אנכי (קראקא). ב נ"א פ) (ישעיה ט) קרח טו צ"ר. צ) (תהלים כז) ויחי רטו צ"ה תק"ח קטו ט"א שלי"ח. ק) (בראשית טו) לעיל אות עא צ"ת. ר) (בראשית ב) ב"א קצה צ"א. ט) (שם יז) לך ק צ"ג. ח) (ישעיה סד) הקסה"ז אית סג.

שכרך הרבה מאד

הסולם

מאמר

צה) ד"א במחזה זהו וכו': (א"צ) צח) ד"א שכרך הרבה מאד וכו': (א"צ פירוש).
צו) ד"א א"ר תנחום מה וכו': (א"צ) צט) הה"ד ולא יקרא עוד וכו': (א"צ פירוש).
צז) ואזלא הא כי וכו': (א"צ פירוש). (דפויי דף כ"ו טור א')

רבי

מאמר השבטים מה אינון לעוה"ב

ק) רבי יהודה בן פזי, הוה ליה ההוא ג אריסא, ז והוה קא מצער ליה, אתו לקמיה ר' זירא ור' אבא, אמרו ליה מאי עביד מר באריסיה. אמר להון ה גברא כי גניב, מאריה דשמשא יזהר עליה זיהרא. אמרו ליה, לא לעיין מר במליה. ו אמר להו, ומה אעביד והוא מצער לי, אמרו ליה, * יתפרש מר מיניה, ויתהני לך.

קא) עד דהוו יתבי, אמרו ליה לאו להאי אתינא גבך, אלא לימא לן מר, השבטים בני יעקב, מה אינון לעלמא דאתי, אמר להו, קב"ה ז סליק להו למתיבתא ח דרקיעא, וכל נשמתא דצדיק דסליק, אינון סהדין על עובדוי. קב) הה"ד, ירושלים הבנויה, זו ירושלים של מעלה. ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, כדי להעיד על כל צדיק וצדיק מישראל. ולמה. להיות כלם מודים ומברכים לשמו. הה"ד, עדות לישראל להודות שם ה'. וכל אחד ואחד מכיר את שלו ומשתבח ואומר, רבש"ע ראה מה הנחתי בארץ, וזהו להודות לשם ה'.

קג) והיינו דתנן, כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו, ולפי הראוי לו. מאן דאתי מראובן, ט שם מדורו עם הצדיקים מן ראובן. וכן כל שבט ושבט. ומאן דהוא גר מאוה"ע, ונתגייר. מדורו במדור של גרים. והשבטים, עומדים

הלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג נ"א שותסא (קראקא). ד נ"א והוא (דפוסים הראשונים). ה נ"א גנבי גניב מאריה בשמש (קראקא). ו בדפוס קראקא חסר מן אמר להו עד אמר להו קב"ה. ז נ"א ליג סליק (קראקא). ח נ"א ברקיעא וכל נשמתהון של צדיקיא אינון סהדין (קראקא). ט נוסח אחר יש (קראקא).

השבטים, מה אינון לעוה"ב

הסולם

מאמר

לישיבה שברקיע, וכל נשמה של צדיק העולה, השבטים הם עדים על מעשיו.

מאמר, השבטים, מה אינון לעוה"ב

קב) הה"ד ירושלים הבנויה וכו': : קב) הה"ד ירושלים הבנויה, זו ירושלים של מעלה. שם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, היינו כדי להעיד על כל צדיק וצדיק מישראל. ולמה, צריכים להעיד. היינו כדי שיהיו כולם מודים ומברכים לשמו. ז"ש, עדות לישראל, כדי להודות לשם ה'. וכל אחד ואחד מכיר את שלו ומשתבח ואומר, רבונו של עולם, ראה מה הנחתי בארץ. וזהו להודות לשם ה'.

קג) והיינו דתנן כל וכו': : וזה שלמדנו, כל צדיק וצדיק יש לו מדור בעולם ההוא, לפי כבודו, ולפי הראוי לו. מי שבא מראובן, מדורו שם עם הצדיקים שהם מראובן. וכן כל

ק) רבי יהודה בן פזי וכו': : ריב"פ היה לו אריס אחד, שהיה עובד שדותיו ונתן לו חלק מן היבול בשכרו. והיה האריס מצער אותו. באו לפניו ר' זירא ור' אבא. אמרו לו מה עושה אדוני עם אריסו. אמר להם, איש כי יגנוב, בעל השמש מאיר עליו את אורו. כלומר, אע"פ שגונב אצלי אני מטיב עמו, אמרו לו, אדוני, לא ישגיח במעשיו. אמר להם, ומה אעשה, והוא מצער אותי. אמרו לו, יפרד אדוני ממנו, וירוח לך.

קא) עד דהוו יתבי וכו': : בעוד שהיו יושבים, אמרו לו, לא לזה באנו אליך. אלא יאמר לנו אדוני, השבטים בני יעקב, מה הם לעולם הבא. אמר להם, הקב"ה העלה אותם (דפ"י דף כ"ו טור א' *) טור ב')

מדרש לך לך הנעלם כג

לעדים לכל צדיק וצדיק. הה"ד, ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

קד) א"ר יהודה, נשמתו של צדיק, יודעת ומכרת לעולם הבא, מה שאינו יודע. ומכיר מלאך כ המשרת. הה"ד, אמרו צדיק כי טוב, כי טוב ממה"ש. וכתב א) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

מאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

קה) רבי אבא פתח ואמר, ט) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, זמין קב"ה למעבד פורקנא לבנוי, כאינון יומין דשלח קב"ה לאפקא לישראל, ואלקי באינון מכתשין למצרים, בגיניהון דישראל.

קו) ת"ח, מה בין פורקנא דא, לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה, בחד מלכא, ובמלכו חד. הכא, בכל מלכין דעלמא, ובכל מלכותא דעלמא. וכדין אתייקר קב"ה בכל עלמא, ובכל ארעא, וינדעון כלא שולטנתיא דקב"ה בכל עלמא, וכלהו ילקון במכתשין עילאין על חד תרין, בגין די סרבון בהון בישראל.

קז) וכד ינדעון שולטנתיא דקב"ה, כמא דכתיב ה) והיה ה' למלך על כל הארץ. כדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקב"ה, הה"ד ו) והביאו את כל אחיכם

חלופי גרסאות

י ג"א ל"ג ומכיר (קראקא). כ ג"א ומשרת (קראקא). ל ג"א דיסרכון (דפוסים ראשונים).

מסורת הזוהר

ב) (ישעיה ג) ב"א רטו צ"א. ג) (תהלים צו) צ"ו ב"א רטא צ"א. ד) (מיכה ז) שמות מב צ"ל. ה) (זכריה יד) ב"א עד צ"א תק"ח קט ט"ד ש"כ קיט ט"א ש"מ"ב. ו) (ישעיה טו) וירא קמד צ"ב.

הסולם

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

עתיד הקב"ה לעשות גאולה לבניו, כבימים האלו ששלח הקב"ה להוציא את ישראל ממצרים והכה את המצרים באלו המכות בשביל ישראל. דהיינו בחדש ניסן.

קו) ת"ח מה בין וכו': בוא וראה מה ההפרש בין גאולה זו, לגאולת מצרים. הוא, כי גאולת מצרים היתה במלך אחד ובמלוכה אחת. כאן, הגאולה היא מכל המלכים שבעולם, ומכל המלוכות שבעולם. ואז יתכבד הקב"ה בכל העולם ובכל הארץ, וידעו כולם ממשלת הקב"ה בכל העולם, וכולם יוכו במכות עליונות על אחת שתיים, משחטאן, משום שסרבו לשחרר את ישראל.

קז) וכד ינדעון שולטנותיה וכו': וכשידעו ממשלתו של הקב"ה, כמ"ש והיה ה' למלך על כל הארץ, אז כולם ינדבו עצמם להקב"ה

מאמר

כל שבט ושבט. ומי שהוא גר מאומות העולם ונתגייר, מדורו, במדור של גרים. והשבטים עומדים להיות עדים לכל צדיק וצדיק, ז"ש, ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

קד) א"ר יהודה נשמתו וכו': אר"י, נשמתו של הצדיק, יודעת ומכרת לעולם הבא, ממה שאינו יודע ומכיר מלאך המשרת. ז"ש, אמרו צדיק כי טוב. היינו, כי טוב ממלאכי השרת. וכתוב, אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

מאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

קה) רבי אבא פתח וכו': רא"פ ואמר, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. (דפוסים דף כ"ו טור ב')

כד מדרש לך לך הנעלם

מכל הגוים מנחה לה'. כדין יזדמנון אבהן בחדוה, למחמי פורקנא דבנייהו
כמלקדמין. הה"ד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ה'.

חלופי גרסאות

ח בדפוס קראקא כתוב ע"כ מצאתי ובדפויי כתבו א"ר יהודה קב"ה מזווג זוגין וכו' בזהר לך דצ"א ע"ב.
ובדפוסים הראשונים של סאלוניקי שניז וקראקא שס"ג נדפס כאן המדרש הנעלם שבפרשת אחרי מן
דף מ"ו ע"ב דפוס ירושלים ד"ה ת"ח בשעתא דא. בריאו עד דף מ"ט ע"ב אלקים זולתך.

מאמר **הסולם** כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות
להקב"ה בישראל. ז"ש, והביאו את כל אחיכם לראות בשמחת גאולת בניהם כמקודם. ז"ש,
מכל הגוים מנחה לה'. אז יזדמנו האבות כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.
(דפו"י דף כ"ו טור ב')